

Willem CEULEERS

Musicus

Weinig bekend is hij totnogtoe. Maar daar komt verandering in, want Willem CEULEERS componeert aan een hels ritme en dat resulteert – eindelijk – in een eerste plaat met uitsluitend eigen werk. Ter gelegenheid van het feest van de Heilige Drie-Eenheid componeerde hij op vraag van de dominicanen een cantate. Op 2 juni wordt die in Brussel gecreëerd door zijn Antwerps Collegium Musicum.

‘De radio was mijn eerste leraar’

Al bijna veertig was Willem Ceuleers, toen hij zich liet dopen. Religieuze muziek zette hem op het spoor. © Frank Toussaint

Lieve WOUTERS

Opgegroeid in een atheïstisch gezin, kwam Willem CEULEERS (47) rond z'n zestiende voor het eerst in aanraking met de Kerk. Intussen is hij gedoopt en schreef hij het overgrote deel van zijn werk voor de liturgie. Daarin bedient hij zich meestal van oude muziek. Logisch, vindt hij, want die is nog springlevend. Maar CEULEERS weet ook moderne genres in zich op te nemen. 'Lawaai' zul je hem op een instrument niet horen maken. Echtheid staat voorop.

– In Vlaanderen ben je vooral bekend om je oude muziek, in Wallonië om je modernere stukken. Hoe komt dat?

De oude muziek leeft hier veel meer. Dat heeft voor een stuk te maken met mensen als Sigiswald Kuijken of Paul Van Nevel (van het Huelgas Ensemble waarmee Ceuleers al ruim twintig jaar samenwerkt als koorlid en componist, *n.d.r.*), maar die komen niet uit de lucht gevallen. De oude muziek is hier levend gehouden door dynastieën van goede muzikanten. Ook de huismuziek en het bloeiende koorleven in Vlaanderen, dat dan weer verbonden is aan een sterke katholieke traditie, hield dit repertoire in stand.

– Je componeert al van je zestiende, maar bent ook organist. Je speelt blokfluit en klarinet en je zingt. Waren je ouders je leraars?

Ik kom uit een familie van schrijvers en muzikanten, maar geen van beide ouders speelde zelf muziek. Mijn eerste leraar was de radio. Ik kon als kind uren met de au-

tootjes spelen terwijl ik naar de radio luisterde. Pas op mijn achtste ging ik naar de muziekschool. Ik koos voor klarinet, maar eigenlijk ben ik heel onhandig. Ik deed het graag, maar ging niet echt vooruit. Rond mijn zestiende raakte ik geboeid door de klank van het orgel. Vanaf toen ongeveer ging ik pijlsnel vooruit.

Op het conservatorium haalde ik een diploma voor onder meer orgel, blokfluit, clavecimbel en zang. Specialiseren in één van die vier zag ik niet zitten. Ik ben te nieuwsgierig om me jarenlang toe te leggen op slechts één ding. Ze hebben op het conservatorium afgezien met mij als non-conformist.

– Zo'n tien jaar geleden liet je je dopen. Hoe kwam je daartoe?

Ik zeurde mijn moeder de oren van het hoofd tot ze contact legde met de pastoor om mij toe te laten orgel te spelen in zijn kerk. Steeds meer begon ik me af te vragen wat die grote componisten – om Bach niet

te noemen – bezielde om heel hun leven mee te gaan in een geloof dat mij zo onvatbaar leek. Hun werk was hun getuigenis. De pastoor, die zelf ook organist was, opende voor mij die religieuze wereld achter de muziek.

Maar noem mij geen naïeve „diep gelovige”, zoals *De Morgen* ooit deed na een interview via de telefoon van in de trein. Dan denk ik aan sentimentaliteit en volksdevotie, en daar heb ik een afkeer van. Dat zal nog wel met mijn atheïstische opvoeding te maken hebben. Al wil ik er ook niet neerbuigend over doen. Ik kan ermee leven dat ik niet alles begrijp. Gevoel speelt in het geloof voor mij evenzeer een rol.

En gemeenschap. Hoe en hoeveel je gelooft, is uiteindelijk niet zo belangrijk. De liturgie, waar mensen samen dienst bewijzen aan God (godsdienst), komt voor mij op de eerste plaats. En dat wil ik op een zo goed mogelijk manier doen. Mijn doopsel was een bewuste keuze om deel te worden van die gemeenschap door me in te schrij-

ven in de lijst van christenen die me zijn voorgegaan.

Omdat ik niet confessioneel gebonden wou zijn, liet ik me echter niet vormen. Ik voel me even goed thuis in de protestantse Kerk als in de katholieke (het Antwerps Collegium Musicum is overigens een gedeeld initiatief van dominee Dick Wursten en Willem Ceuleers, *n.d.r.*) en ik heb het er moeilijk mee dat de Kerken nog steeds niet in communie zijn. Als homo vond ik het ook moeilijk om de katholieke leer daarover te onderschrijven. Niet dat ik me ooit tegengewerkt voelde, maar ik vind het jammer dat de Kerken er niet in slagen verder te denken wat dit betreft.

„God dienst bewijzen is wat ik in de liturgie zo goed mogelijk wil doen”

– Hoe zou je jouw stijl omschrijven?

Mijn stijl is zoals deze tijd. Hij is niet onder één noemer te vatten. Mijn virtuositeit is om van de ene stijl naar de andere te springen. Of het nu om oude muziek gaat, romantische of expressionistische, telkens ga ik voluit. Ik meng geen stijlen binnen één stuk. Dat is een aparte stijl die op zijn beurt alweer klassiek is. Als ik componeer voor oude instrumenten, stel ik me op als de leerling van een componist die toen leefde. Wat ik beoog, is om de taal van een instrument zo goed mogelijk te laten uitkomen. Ik ga het dan ook nooit denaturaliseren en er 'lawaai' mee maken. Ik wil ook verstaanbaar blijven voor het brede publiek. Dat moet wel, als je werkt voor de liturgie. Maar ook voor de geofende luisteraar valt er nog altijd wel iets nieuws te ontdekken. (Voor de kijker ook overigens, want van onder zijn hemdsmouwen komt wel eens een uiteinde piepen van een tatoeage over rug, borst en armen, *n.d.r.*)

– Je zoekt de bekendheid niet op. Schuw je de media?

Dat niet, maar ik heb er toch een dubbel gevoel bij. Wat ik doe, behoort niet bepaald tot de toonaangevende stroming in de muziek. Dan sta je bloot aan kritiek. Ik heb geen zin om me altijd te moeten verantwoorden. Daarbij, hoe ga ik mijn hele verhaal uitgelegd krijgen in een vluchtig interview? De Kerk heeft hetzelfde probleem. Ze heeft een diep verhaal, maar krijgt dat niet verteld. Laat mij maar allereerst gewoon muzikant zijn. Daar kan ik van leven.

Op 2 juni om 20 uur kunt u luisteren naar de creatie van de cantate *Amen, dico vobis* van Willem Ceuleers in het kader van een feestelijke viering van de Drievuldigheid in de Dominicanenkerk, Renaissancelaan 40, 1000 Brussel. Ignace Berten duidt het thema (in het Frans).